

que he detallat per a aquest (Boerio l'admet com a variant secundària d'aquest); Poschiavo *cofi* 'dormir'.

Admès que alguns parlars sabèllics, el falisc i el peligní, tenen, com insisteix Skutsch, formes amb *-b-* o *-p-*, que fan dubtar que CUBARE tingués *-F-* en italià comú. Així i tot, encara no podem assegurar que en el grup estrictament osco-umbre no hi hagués *-F-* en altres dialectes (com sigui que el falisc és ja més pròxim al llatí); i en tot cas, sempre cal comptar amb la possibilitat, que després admeté M.L., que *CUFARE fos una ultracorrecció o «umgekehrte Sprechweise» per reacció exagerada contra la fonètica romana. Quant a l'afirmació que l'ètimon del mot llatí suposi *-B-* i ens prohibeixi pensar en *-BH-* i per tant *-F-*, d'això ja tenim dret a dubtar-ne fermament. Car és un fet que a la fi de les arrels indoeuropees sovint existeixen duplicats amb *-B-* i amb *-BH-* —en realitat es tracta d'amplificacions d'arrel, ara amb l'una, ara amb l'altra d'aquestes dues consonants— i ja en general es pot afirmar que la *BH* aspirada és un fonema més freqüent que la *-B-* pura (en posició inicial *B-* ni tan sols existia normalment).

Justament en aquesta arrel està provat que les dues variants existiren al costat de CUBARE: tenim grec *κῦφος* 'corbat, geperut', *κῦψω* 'em vinclo endavant, em doblego', *κῦφος* 'gep', i scr. *kakubbá-* 'prominent', *kakūbh-* f. 'bony de muntanya o turó, pujol', 'cim' (ja vèdic, *RV* I, xxv 8a) amb la formació en *-BHJ-* *κῦπτω* 'm'ajupo, m'inclino', *κῦπτός* 'humil', *κῦβδα* 'ajupit' (on *φj* ha esdevingut per fonètica normal *πτ*); i hi ha encara una tercera variant amb sorda aspirada *ΚΥΡΗ-/ΚΟΥΡΗ-* en el persa ant. i avè. *kaufa-* 'gep de camell', 'muntanya', noruec *hov* n. 'altell, pujolet', lit. *kaiipas* 'munt, pila', paleosl. *kupū* id., lit. *kuprà* 'gep', *kaupii* 'amuntego', letó *kuprs* 'gep': Pok., *IEW* 590.33ss., 591.22ss. És doncs perfectament possible que vagin existir formes en *CUF-* al costat de *CUB-*. El que ja és més incert és que aqueixes formes en *CUF-* fossin itàliques.

En la redacció del llibre present, en el *DECH* i en altres treballs meus publicats en els darrers anys (*TopHesp.* II, 253, 241; *EntreDLeng.* II, 184, 186, 198-9; I, 84; *ColPrerrSalam.* 1974, 127-8, 160, 366-7) van sortir cada vegada més mots pre-romans amb *F*, sobretot *-F-* interna, allà on esperaríem *-B-* segons les arrels llatines: veg. ací els articles sobre *AGAFAR*, *GOLAFRE*, *TÓFONA*, *LLEFRE* (potser també *safarós*, *DCEC* IV, 799b2, 1099b31, i cf. Schmoll *SprVkelIdgHisp.* 98-99, 116n.). I com que aquests mots no es troben en les zones on seria raonable esperar relíquies paleo-itàliques, sinó sobretot en els Pirineus orientals, en gallego-portuguès, i també prou sovint en diverses zones occitanes i alpino-italianes, no és en l'umbre-sabèllic que ens fan pensar tant com en aquest llenguatge indoeuropeu que, des de *Mz.Pi.*, Pok. i Schmoll, hem anat identificant com a sorotàptic, i que potser tingué també relació amb la llengua dels lígurs indoeuropeïtzats.⁹ A aquesta llengua, d'un poble acorralat més tard per les grans invasions cèltiques, crec que hem d'atribuir el nostre *aclofar-se* i el

tipus (*AK-)*KUF-L-ARE de les altres llengües romàniques que hem esmentat, car ja s'ha explicat moltes vegades que relíquies «lígurs» o «illiro-venètiques», d'un llenguatge amb afinitats lèxiques especials amb aquests pobles i també amb celtes, itàlics i balto-eslaus, però més o menys diferent de tots aquests, es troben esparses ací i allà per tota la zona alpina i en múltiples zones gallo-romàniques.¹⁰

¹ Altrament ens quedaríem en vaguetats de fantasia com aqueixa «arrel onomatopeica» (!) CLOFF-*d'AlcM.* Almenys el 1929 Moll (*AORBB* II, p. 14) relacionava amb el *CUFARE de M.L., si bé temptejant vagues encreuaments. — ² No sé si tenen més extensió per l'aragonès oriental tals formes fins a la nostra Ribagorça. Aquí és on trobem *acorchojà-s* «acurrucarse» a Benasc («*mos vem acorchojà dichós d'un abre*», Ferraz, p. 18), que des d'allí s'estén molt cap al Sud al llarg de la frontera lingüística, si bé ho recordo, fins cap a Fraga i el Maestrat; podrien resultar aquestes formes d'un encreuament d'*acotzar-se* cat. occid. (val. *aclotzar-se*) amb *acoflar-se* o *aclofar-se*, d'on **ac(l)otxoflar-se* amb metàtesi o dissimilació. De tota manera no cal pensar en un derivat de *carxoja* (vegetal de formació poc adequada a suggerir tal idea), per més que una tal contaminació pugui haver-hi ajudat. — ³ Solament allí ho posa la segona ed. del *FEW*, s. v. ACCUBARE (1969, p. 88a 2f.) «s'accroupir», sense citar tampoc la font. Potser Garcin, *N. Dict. Prov.-Fr.*, Dragomhan, 1823-31? — ⁴ *Postille* IV; *Rom.* xxviii, 98.

⁵ El seu suggeriment en *NphMgn.* xxii, 121n., que el tipus *CUFLARE sigui degut a un encreuament de CUBARE amb CONFLARE perquè la lloca s'infla o es boteix («sich aufbläst») per cobrir tots els ous, és una idea, si no absurda, almenys rebuscada fins a ser estirada pels cabells. Però, estamordit, M-Lübke acaba per dar-li entrada en el *REW*: 2351, segurament perquè Skutsch (*KJRP* VIII, i, 41) també s'havia pronunciat contra un itàlic *CUFARE. També Wartburg guarda llavors silenci sobre el tipus *CUFARE i el mateix fa Pult, en l'article del *Dic. Rumantsch Gri.* — ⁶ ¿Supervivència escadussera d'una àrea dialectal italiana molt ampla? O potser manlleu d'un cat. ant. **acoflar-se*, no transmès pels textos? —

⁷ Ara ja reconeix que s'errava en equiparar la *-f-* d'*acoufller* amb la d'un mot parònim, *acoufter*. Aquest surt de *couver* per intermèdi d'un *acou(e)ter* on la *-v-* havia de canviar-se en *-f-* a causa de la sordesa de la *-t-* següent. Res d'això no és practicable en *acoufller*. — ⁸ Refuto detalladament aquesta possibilitat fonètica amb dades retroromàniques en el meu treball de la *Festschrift Jud.* 1943, 563ss., reproduït en *TopHesp.* II, 173. Allí el resultat de *-PL-* o *-BL-* és pertot *bl* o *vl*. Hi ha un ex. isolat d'*amaflezza* 'amabilitat' en un document de 1666, però és un cas de germanització esporàdica (cf. *Vintschgau < Vinst-gau < VENUSTA VALLIS*, it. *Val Venosta*) pron. *fintš-gau*; *vau* 'lletra ve' pron. *fau*, etc. — ⁹ El *Dfa* porta un mot *clofa* 'juntura de la cama amb la cuixa'. El lleida-